

Tota la veritat sobre un fenomen sociològic localitzat a València

'Destroy', la ruta explosiva

Cada cap de setmana València viu un romiatge jove a les discoteques més intenses de la ciutat. Aquest acte de fe lúdica respira avui un clima tens, a causa de la desmesurada atenció que ha desvetllat en els mitjans de comunicació.

Un periodista i un reporter gràfic caminen un dilluns d'agost al matí cap a la negra gola d'una coneguda discoteca valenciana. Aquesta, poderosa, brama sons tecnificats. Però abans d'arribar-hi, passen per un pont sobre el Túria. A sota, uns joves, rendits, beuen i descansen a l'aire lliure, en un intermedí que els prepara per a la sessió de la sala. Els professionals decideixen de fer una fotografia: el treball a realitzar ha de mostrar la pe-

LES ESCALES DEL CAP DE SETMANA VALENCIÀ

Les rutes del deliri, opcions per a un cap de setmana esgotador

1. De divendres a dissabte: Heaven, Spook Factory, ACTV.
2. Zona nord: De dissabte a diumenge: Espiral, NOD, Barraca, Villa Adelina.
3. Zona sud: De dissabte a diumenge: Barraca o Chocolate, Puzzle, Heaven, Barraca, Villa Adelina.
4. De diumenge a dilluns: Villa Adelina, Puzzle, ACTV, NOD, Tutto.

GRÀFIC: VÍCTOR NAVARRO

culiar intensitat amb què són viscuts els caps de setmana valencians. I el descans dels guerrers de la carretera és un aspecte destacat en un itinerari ple de fites volants. Els periodistes s'aturen. El fotògraf prepara la càmera comentant la unió entre natura i festa que té al davant. De sobte, una xica alça el cap i comença el sainet: "Mireu allà dalt. Més desgraciats que volen matar València". Els altres s'hi incorporen mirant fixament l'objectiu. "El millor periodista, penjat. No s'hi val, això que feu, porcs". Com morts que tornen a vida, la presència dels estranys ha funcionat igual que un ritu vudú per despertar-los de l'ensopiment. Tots alhora, agafen pedres. Els insults i els còdols volen cap als de la premsa. Els qui no tenen projectils, porten vergues i persegueixen els sorpresos periodistes. Aquests, mentre corren, es demanen què ha fet canviar tant l'actitud dels clients de les *discos* valencianes envers els mitjans de comunicació. La resposta és clara: Madrid i la seua fictícia "ruta del vakalao".

Durant molts anys, València ha gaudit d'una oferta en l'àrea discotequera difícil d'igualar. Cada cap de setmana, milers i milers de joves botaven de l'una sala a l'altra en aquest territori de mai per mai. El cap de setmana, s'omplia de "nens perduts", aprenents de Peter Pan, que tornaven a la irresponsabilitat després d'una setmana esgotadora de complir en el món dels majors. I tot succeïa sota les capes de la nit i sota les ferides dels raigs solars. Sota la melangia dels vespres i l'esperança de les albes. No importaven ni l'horari ni les maneres d'enfocar la diversió.

DE MITE A MALSON

L'important era València, el seu regust mediterrani, illa de l'excés i del color en una Europa grisa i pressionada pels núvols d'una existència quotidiana. Açò, fins ara. Avui, el cap i casal del País Valencià és el centre de l'huracà, Sodoma i Gomorra. Els qui sempre han considerat València com un circ de demència, estan de sort: la sobtada febre estatal per la

"ruta destroy" i la "ruta del vakalao" ha convertit la ciutat en una zona de desesperació per a policies, guàrdies de trànsit, polítics, clients i empresaris de discoteques.

Com qualsevol història, les llegendes nocturnes valencianes tenen un inici que s'ha de conèixer, si volem entendre l'actual estat de la qüestió. Remuntem-nos, doncs, als anys 70. Travolta trasbalsava les xiques i es convertia en ídol de masses. La música *disco*, els bels aguts dels Bee Gees, el sexe fàcil, els *cubalibres*: les discoteques valencianes no eren diferents de les altres. Però, dellà la mar, a Anglaterra, una banda de bestioles oxigenades escupien als nassos de la reial casa de Windsor: eren els Sex Pistols, i el monstre que crearen era el *punk*. I, des de València, ulls encegats pels focus estroboscòpics de les discoteques tradicionals, començaren a veure una possibilitat d'evolució.

Els primers 80 portaren, senzillament, màgia. L'arrogant moviment New Romantic, amb la veneració pel drama que el caracteritzava és, per a la ciutat del Túria, el punt de partida d'un camí sense retorn. En 1980, noves alternatives apareixen per contrarestar la música Motown i les maneres de carreró, imperants en les sales musicals d'aleshores. Metròpolis, Barraca, Looping, Canteret, Chocolate, es converteixen en discoteques alternatives que programen música d'avantguarda, rebuscada en els prestatges més selectes de Londres. "Música blanca per als blancs" era el lema dels *disc-jockeys* de Barraca, branca de què nasqueren les altres. L'avantguarda de disseny de vestuari i d'innovacions musicals arrela a València amb vigor inesperat. Mentrestant, a la resta de l'estat senten rumors d'allò que passa en aquesta ciutat: la música erudita, gent sofisticada, tot sembla modern. Estils de vida, moda i música com l'*afterpunk* i l'ona sinistra, els paisatges de malson del *psychobilly*, el *neohippy* i la nova psiquedèlia, el *heavy-glam* i el *hardcore* més coriàci, campaven lliurement per València quan en les altres ciutats ho consideraven invencions de crítics malalts. El públic dels locals és fred, ple d'enigmes i extravagàncies, i forma part de l'espectacle, tant com el so o les llums de foc de les sales. Però les coses ocorren de pressa a les ciutats vividores. I a mitjan dècada, València comença a mostrar una cara de nit maquillada distinta. A partir de llavors la curiositat de tothom per les discoteques avançades augmenta i el pú-

blic, difús i acolorit, és substituït per un altre de no tan especial, més popular, que hi acudeix suggestionat per allò que contenen d'aquests clubs de culte. Ja aleshores s'exagerava i es dibuixava una atmosfera de discoteques propícia a qualsevol vici. El públic hi acudeix a gernacions, i es produeix un curiós fenomen: els empresaris comencen a plantejar-se la nit com un negoci sucós, amb grossos beneficis; la popularització de

Membres de totes les races de nit se citen a València. RAFA GIL

de les sales, l'impuls vers una transformació que cerca el vist-i-plau del client mitjà, no del client especial. El dissabte, les caixes de les barres comencen a guanyar diners de veres, i les cabines dels programadors musicals es veuen obligades a mutar: les orelles dels qui ballen demanen diversió, no les estranyes històries de misteri i guitarreig que agradaven-satisfien la generació anterior. S'imposen ritmes comercials que puguen complaure un personal massificat. I va gestant-se un mite: el de les nits eternes. Les discoteques ocupen ja tot el cap de setmana amb les seues sessions. Nit i dia es barregen en un combinat de sol i d'ombra. La cua de la setmana és en aquesta terra una boa que es plega i s'enrotlla sobre si mateixa. I comencen els problemes. A principi dels 90, la clientela agafa la dèria de convertir en prova d'honor el fet de demostrar que és capaç d'estar més de 72 hores sense dormir, anant de discoteca en discoteca. Els ambients conservadors i els pares de família recelen. Els empresaris tenen llavors maldecaps amb l'administració per qüestions d'horaris. A més, a mesura que la droga taca la societat, taca també una part dels qui ixen els caps de setmana. Quan tot pareix que ha d'esclatar i que ha d'acabar-se el reclam turístic més poderós que té avui la ciutat, els joves signen infinitat de pa-

pers exigint el seu dret a divertir-se a l'hora que vulguen. L'administració en pren nota i els empresaris s'organitzen i creen una associació que els faculta per a tractar amb els polítics i qualsevol autoritat, alhora que els facilita la unificació de criteris en cas de conflicte i els ajuda a conscienciar-se de la seua responsabilitat en la capital de les discoteques. Després d'açò, tot resta quiet fins al 1993, l'estiu de la discòrdia.

EL LLARG I CÀLID ESTIU

L'últim dissabte de mes, les proximitats de la discoteca Spook Factory semblen pastura de marabunta. Una inacabable filera de cotxes aturada enmig de la carretera. Raó: un exhaustiu control de carretera que duu a terme la Guàrdia Civil de Trànsit. Pastors alemanys entrenats a ensumar droga sense "col·locar-se" lladren a la lluna. Agents amb ulleres de pera i vidres d'espill on es reflecteix el paisatge, mentre, des de les més adustes altures, escorcollen minuciosament els vehicles que consideren sospitosos. Centenars de joves emulen el detingut arque-

típic, en una actitud que permet les autoritats d'escorcollar-los. I, apartades, dotzenes de xiques vestides a l'últim crit, miren amb ulls de plat com efectius femenins de la policia fiquen la mà en un guant de plàstic: s'aproxima un inspecció vaginal. Ginecologia de xoc al costat de l'Albufera, a l'aire lliure, mentre els déus solars comencen a despertar-se.

Contra allò que podríem pensar, no hi ha un mòbil especial per a tot aquest desplegament. No cerquen un carregament especial de drogues químiques, ni hi ha hagut denúncia traïdora, ni és una operació policíaca especial. Res d'anormal. És allò tan comú per la carretera del Saler d'ençà que les discoteques valencianes han cobrat fama com a Meca última de la "ruta del vakalao" Madrid-València. La cascada de dades i de presumptes descobriments fets des de Madrid, ha motivat que València haja de fer sensació de control i, amb la llei Corcuera en mà, cada cap de setmana es dreuen muntatges amb una parafernàlia digna de la cacera de Pablo Escobar. Contingents policíacs, com el que reflectíem suara, prenyen l'asfalt valencià remirant vehicles i vehicles a la recerca de qualsevol dosi de droga per a consum o per a negoci. Escorcollen qui sospiten que pugua ser client de les sales que ixen a la TV. Però aquest excés de faena policíaca naix d'unes lletres, d'unes fotos, d'unes intencions. La gènesi del remolí està en la pu-

La nit valenciana amaga sorpreses ben agradables. RAFA GIL

La clientela descansa entre les distintes sessions de discoteca. RAFA GIL

blicació de la revista *Tráfico*, de la Direcció General de Trànsit. La corresponent als mesos de juliol-agost duia en coberta un reportatge titulat "Las espinas del bakalao" (tot i que a València el "vakalao" a què es referien s'escriu amb "v"). Aquest article parlava d'una ruta suïcida que començava a Madrid i moria a València i que aglutinava en romiatge milers de joves que cada cap de setmana feien escala en un seguit de discoteques que apareixien al llarg de la N-III Madrid-València. Els pelegrins del neó s'alimentaven de tota mena de drogues de disseny i conduïen com suïcides durant centenars de quilòmetres. L'article es basava en un fet: en el segon any de la dècada actual, va arribar a Madrid allò que València ja tenia tan assimilat com les festes dels fallers. L'extensió dels horaris, les discoteques que programaven música a un volum atronador i la substitució d'altres opcions rítmiques pel "vakalao" (música molt comercial, amb una base repetitiva de sons greus)..., tot això és rebut a Madrid amb unes maneres de marginalitat molt superades a València. El consum de drogues a la capital espanyola canvia: de la cocaïna passen a l'èxtasi i al *paper*, i els nous aficionats a les noves sensacions es prenen a pit la festa: els dies sense dormir se succeeixen i València es converteix en la mare pàtria, un model a seguir. Però hi ha un detall que hem de considerar: València és als anys 90 una ciutat on el desgavell enlluerna i són minoria els qui viatgen de discoteca en discoteca. La cosa es pren amb molta més calma. La majoria de valencians, conscient que té a l'abast una

oferta competent a qualsevol hora del cap de setmana, considera més raonable d'anar a parts, per comptes de menjar-se de colp un pastís que, tot de colp, podria resultar indigest. És a dir, la major part dels valencians ixen unes hores el divendres, reposen el dissabte i reïxen el diumenge. Però són pocs els qui, per norma, acaben destrossats després d'una festa de tres dies. Als primers temps de la vertebració de tota la ruta de discoteques, la novetat creà valencians desitjosos de conèixer-la tot d'una. Però anys després, tot està ben assimilat dins el sistema: a València, eixir de festival cap a les llars del "vakalao", no és res de peculiar, sinó un fet ben habitual per a dotzenes de milers de joves i adults. A Madrid, les coses no són així i tot se'n va de les mans. L'arribada d'aquest estil de goig transforma les vides dels adolescents i els converteix en frenètics dels horaris més intempestius i dels excessos màxims. I arriba l'escàndol. La premsa se n'ocupa i les *discos* valencianes apareixen com a creadores de la paranoia. Els programes televisius es passen pels centres de diversió amb la idea d'aplegar-ne els aspectes més cridaners. Es parla una i mil vegades de drogues i de desenfrenament, i els polítics, Trànsit i els empresaris de les sales es veuen situats al centre de tot aquest marasme.

PROPIETARIS I POLEMICA

El cavall de batalla dels horaris ha estat resolt per la Generalitat amb una decisió digna de Pilat: cada municipi farà allò

que crega convenient sobre les discoteques de la seua jurisdicció. De moment, açò no ha afectat les sales valencianes ni el seu horari peculiar. "Es que, en el moment que ens afecte, deixaran de tenir sentit moltes coses. En la nostra societat hi ha sessions nocturnes, de cinema o teatre. Tenim supermercats que obren tota la nit i el cap de setmana. Els *sex-shops* obren sense pausa el diumenge inclòs, fins ben entrada la nit. I forners, la gent que treballa en cafeteries, pubs, discoteques, bingos o fent de vigilants nocturns també tenen dret a divertir-se. Si ens volem coartar amb horaris, com permetran als establiments o restaurants que ofereixen servei nit i dia? Més encara, què en farem, de tots els milers de treballadors de torn de nit que vulguen eixir després de treballar? El problema greu és que la vertebració social passa davant de les normes administratives. I la llei ha d'adequar-se a l'individu i les seues necessitats, no al contrari". Així s'expressen, llevant-se la paraula l'un a l'altre, Clemente Martínez, conseller delegat i director de la sala NOD, i Félix Gabaldón, propietari de Spook Factory. Tots dos estan més que tips de les referències als seus locals, que tan corrent és de veure en els papers. "Des de Madrid només s'ocupen de València per fer sensacionalisme. Només falta que algun llest aparega dient que Antonio Anglés era client de les nostres sales. Així, València quedaria marcada per fi com la Corleone de l'estat, que és allò que voldrien demostrar", diu Clemente. "Per anar encara més lluny, podem assegurar que la tan

L'espectre que abarca els devots de la festa valenciana és molt ampli: aquí, uns futurs pares en la terrassa d'un local diumenge de vesprada. RAFA GIL

El culte al ball és part important del cap de setmana. RAFA GIL

esbombada 'ruta del vakalao' no existeix. Així de clar". És allò mateix que declarava als mitjans de comunicació el cap provincial de Trànsit de València, Roberto Ramírez. Una i altra vegada, i tenint en compte la desinformació, Ramírez insistia a dir que és una figuració pensar que hi ha una senda kamikaze Madrid-València en què els joves anirien cecs d'alcohol i de drogues fins València, fent parades en diverses discoteques. També posava l'accent diverses vegades en la col·laboració que els representants de la ZEV (associació valenciana que agrupa els propietaris de les discoteques situades fora el nucli urbà, entre elles totes les acòlites del "vakalao") mantenen amb Trànsit i amb organitzacions preventives, com la Taula contra els Accidents.

Si el tortuós camí Madrid-València, recorregut cada cap de setmana per un nombre de curiosos reduït, amb complicades postes en cada racó del camí, no respon a cap fet real, sí que hi ha a València un ritual, una processó de cap de segle que, com hem dit abans, ja és tradició entre els habitants del cor del País Valencià. Aquesta caravana ha estat anomenada "ruta destroy", no sense controvèrsia, controvèrsia que afecta especialment Vicente Pizcueta, creador del neologisme. Pizcueta viu, el cap de setmana, a Heaven, el seu feu particular. Vicente és copropietari i director de la sala, blava per fora i negra per dins, com la mar profunda. El pàrquing és ple de gom a gom, el diumenge al matí. I les cares del jovent que el pobla, algunes d'elles desencaixades per la llarga nit,

moltes d'elles incorporades de bon matí als plaers d'ambient i potència de l'últim dia de la setmana, es tornen fosques quan veuen periodistes o càmeres al seu voltant. "Aquesta nit han provat de fer fotografies almenys quatre reporters. No els coneixíem ni havien parlat amb la direcció i no ho hem permès. La gent se sent amenaçada. El clima de crispació és d'una magnitud monumental". Els clients de Heaven veuen que els pares es posen les mans al cap, de tantes exageracions que han sentit. Que els controls de la Guàrdia Civil són constants i que la seua manera de viure el cap de setmana és considerada una perversió, tot basat en tergiversacions i en el desconeixement. "Durant tretze anys, tot ha anat bé: València era considerada com una capi-

La manera valenciana de passar-s'ho bé és imitada pertot arreu. RAFA GIL

tal curiosa i moderna. Pertot arreu es han imitat: França, Itàlia, Espanya... I ara, perquè alguns són uns desfasats i per divertir-se han de publicitar que es droguen com bèsties i no dormen, tots els valencians que venim a les nostres discoteques, som vistos igual. És injust", aclareix S. C., un jove alt, amb la cara mullada per l'aigua i amb camperes de pell de serp. "Tu has sentit les ximpleries que han dit? Que si la gent s'anomena "destroyer" o "vakalaeros", que si només pensen a ballar, que si se'n foten de treballar, que els èxtasis són un bé de Déu... Res d'açò és possible que ho diga algú amb dos dits de front, sobretot si és d'ací, on estem totalment acostumats a aquest tipus de festa i vivim i treballem com tothom. Ací vénen des de milionaris, universitaris o policies fora de servei

a gent que viu de l'atur, que és la que normalment ix fins dilluns, perquè no treballen. És una *moguda* interclassista que mira malament els *penjats* i busca l'harmonia". Pizcueta hi assent i pren torn per intervenir en la conversa: "El terme *destroy* no té res a veure amb destrucció, sinó que és una marca de roba anglesa, de logotip anarquista. Vaig creure que aprofitar el *rotllo* llibertari podria ser divertit per a agrupar les discoteques. Però s'ha malinterpretat. Aviat es rodarà a Heaven un llarg-metratge dirigit per José Antonio de la Loma que desenvoluparà l'argument en les *discos* valencianes. Veurem si serveix per a aclarir els invents i el fum de fem que ens han tirat damunt". La mateixa esperança tenen Pablo Vivancos, propietari del bar musical de la temporada Villa Adelina, i Carlos Simó, propietari de Puzzle, temple de luxe i so. Com Pizcueta, han forjat l'evolució de la festa dins les recloses dels seus locals: "La nostra col·laboració amb Trànsit i la policia és total, en cosa de drogues. Òbviament, la droga afecta el sector social que ix els caps de setmana com n'afecta d'altres. Estem cansats d'especulacions: els nostres negocis són empreses serioses, amb responsabilitats socials. La diferència és que en una terra llatina com aquesta, el producte a vendre és més imaginatiu".

Però per desgràcia, avui de la mateixa manera que ahir, la imaginació i l'encís sempre han hagut de passar per proves inquisitorials.

Joan M. Oleaque

Les pistes de ball són indrets de desenfrenament i despreocupació. RAFA GIL